

Drieluik verkiezingen: de waterschappen

Verschillende raakvlakken met belangrijke waterketenpartner

2019 is een echt verkiezingsjaar. In het vroege voorjaar de gecombineerde verkiezingen voor de Provinciale Staten en de waterschappen en eind mei de Europese verkiezingen. In de vorige editie van Waterspiegel bekeken we het belang van de provincies voor de drinkwatersector, deze keer aandacht voor een andere belangrijke waterketenpartner: het waterschap.

Ria Doedel, directeur van WML.

WML: 'Belangrijke ketenpartners'

Ria Doedel, directeur van WML: 'Er zijn veel raakvlakken tussen drinkwaterbedrijven en waterschappen, omdat beide een belangrijke ketenpartner zijn in de watercyclus. Ik noem er hier drie: kwaliteit van de bronnen, klimaatverandering en samenwerking in de waterketen.'

Kwaliteit van de bronnen

'Wij hebben (sinds 1 januari 2017) te maken met één waterschap: Waterschap Limburg. Een van de belangrijkste dossiers waar we elkaar op tegenkomen, is de taak van het waterschap om lozingsvergunningen op het oppervlaktewater te verstrekken aan landbouw en industrie. Daarmee is het waterschap een belangrijke partij als het gaat om de kwaliteit van het oppervlaktewater en dat is voor ons (als gemengd grond- en oppervlaktewaterbedrijf) een bron van groot belang.'

'In Limburg bevindt zich Chemelot, één van de grootste chemische complexen van Nederland, waar meer dan 60 industriële bedrijven afvalwater van zeer verschillende samenstelling via één afvalwaterzuivering lozen op het oppervlaktewater. Omdat dit gebeurt in de beek Ur, is het waterschap de vergunningverlener. De Ur mondt uit in de Maas, waar WML, Evides en Dunea water innemen voor de productie van drinkwater voor vele miljoenen Nederlanders. De vorige vergunning bood volstrekt onvoldoende waarborgen voor de waterkwaliteit die nodig is voor de drinkwaterproductie. Voor de volgende vergunning heeft het waterschap gelukkig een andere aanpak gevolgd, waarbij alle stakeholders in het voortraject nadrukkelijker betrokken zijn. Dat moet leiden tot een evenwichtiger vergunning waarin ook het drinkwaterbelang voldoende is meegenomen. We vertrouwen erop dat we dat straks terugzien.'

Klimaatverandering

'Een ander belangrijk thema dat wij delen met de waterschappen, zijn de gevolgen van de klimaatverandering. Het lijkt logisch dat wij als waterketenpartners gezamenlijk oplossingen voor zaken zoals piekafvoeren of lange droge perioden gaan zoeken en uitvoeren. Eén van de mogelijke oplossingsrichtingen is het vasthouden van overtollig water, zowel om problemen met het riool en de afvalwaterzuivering te voorkomen, als om een voorraad te hebben voor een lange droge periode. Maar dat kun je niet alleen, daar heb je andere ketenpartners bij nodig.'

Waterketensamenwerking

Doedel: 'In ons verzorgingsgebied is enige jaren geleden een Waterschapsbedrijf opgezet voor de afvalwaterzuivering. WML werkt al jaren nauw samen met dit Waterschapsbedrijf. Samen met een aantal gemeenten onderzoeken deze partijen de mogelijkheden om de samenwerking uit te breiden tot een echt watercyclusbedrijf, à la Waternet: drinkwatervoorziening, transport en zuivering van afvalwater in één organisatie.'

Omgevingswet

'Een goed voorbeeld van het belang van samenwerken in de keten is de komende implementatie van de Omgevingswet. De gemeenten krijgen er op watergebied veel taken bij en hebben daar niet altijd de kennis en capaciteit voor in huis. In het omgevingsmanagement trekken we nu al samen op met het waterschap om ons ambtelijk en bestuurlijk netwerk bij de gemeenten te ontwikkelen en hen op watergebied te ondersteunen.'

Wat is volgens u belangrijk in de samenwerking tussen drinkwaterbedrijven en waterschappen?

Doedel: 'Een goede, professionele relatie is essentieel: je hebt elkaar voor zoveel zaken nodig, dat transparantie en begrip over en weer onmisbaar zijn. Beide moeten een duidelijke toekomstvisie hebben en als waterketenpartners bereid zijn daarover het gesprek met de ander aan te gaan. We vervullen allebei een publieke taak en zullen dus de grootst mogelijke maatschappelijke meerwaarde moeten creëren tegen de laagst mogelijke kosten. Daarbij zijn zaken zoals belangen en invloedssferen van minder belang: het gaat erom dat het noodzakelijke werk goed gebeurt, op de maatschappelijk gezien optimale manier.'

Leo Hendriks, algemeen directeur van WMD.

WMD: 'Kwaliteit en beschikbaarheid van grondwater'

Leo Hendriks, algemeen directeur van WMD: 'Wij hebben in Drenthe als drinkwaterbedrijf te maken met vier waterschappen, die we als waterketenpartner natuurlijk tegenkomen op verschillende beleidsterreinen. Je kunt daarbij denken aan droogte, onttrekken van grondwater, lozingsvergunningen, gebiedsontwikkeling en contacten met de provincie. Met waterschap Vechtstromen hebben we het bedrijf NWTR opgericht, dat in Emmen de Puurwaterfabriek exploiteert, waar ultrapuur water wordt gemaakt van gezuiverd rioolwater.'

Afhankelijk van kwaliteit oppervlaktewater

Wat is belangrijk in de samenwerking met het waterschap?

Hendriks: 'Voor WMD springen er eigenlijk twee thema's uit: kwaliteit en beschikbaarheid van grondwater voor de drinkwatervoorziening. Wij zien in onze winputten steeds vaker antropogene – dus door de mens gemaakte – stoffen. Dat zijn meestal stoffen uit de industrie en de landbouw, die niet in grondwater horen en die ook niet in het drinkwater mogen komen: medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen, nitraten en onbekende chemische stoffen. Ze zijn voor het allergrootste deel afkomstig uit oppervlaktewater dat in de grond trekt. Hoewel WMD haar drinkwater voor 100% uit grondwater maakt, zijn wij indirect dus wel afhankelijk van de kwaliteit van het oppervlaktewater. En omdat de waterschappen lozingsvergunningen afgeven aan industrie en landbouw, is daar een belangrijk raakvlak.'

Extra zuiveringsinspanning?

'Om deze zogeheten opkomende stoffen uit het grondwater te zuiveren, moeten wij miljoenen euro's investeren. Dat vertaalt zich uiteindelijk in een hogere kostprijs voor drinkwater en daarmee een lastenverzwaring voor de burger. Het is dus een groot maatschappelijk belang om samen met de waterschappen en andere waterketenpartners te proberen deze stoffen zoveel mogelijk uit het oppervlaktewater te houden. We doen ook samen onderzoek naar welke stoffen er in het oppervlaktewater zitten, waar die vandaan komen en wat mogelijke oplossingsrichtingen kunnen zijn.'

Water langer vasthouden

'De waterschappen spelen verder een grote rol op het gebied van beschikbaarheid van (grond)water. Ze zijn verantwoordelijk voor de afvoer van oppervlaktewater én het afgeven van onttrekkingsvergunningen van grondwater, bijvoorbeeld aan boeren of de industrie. Een waterschap heeft van oudsher de neiging om water zo snel mogelijk uit haar werkgebied af te voeren, vanuit de gedachte van waterveiligheid. Maar zeker in het droge seizoen kunnen daardoor problemen door watertekorten ontstaan. Inmiddels is duidelijk dat vasthouden van water net zo belangrijk is, zo niet belangrijker. Zowel voor de landbouw, de natuur, het transport over water als voor de drinkwatervoorziening is het essentieel dat er het hele jaar rond voldoende oppervlakte- en grondwater in een gebied blijft.'

Goed contact

'Naast de contacten in de uitvoeringssfeer hebben we een aantal keer per jaar strategisch overleg met de waterschappen in en rondom ons werkgebied. Daarbij komen ook onderwerpen zoals droogte, en kwaliteit en beschikbaarheid van water aan de orde. Belangrijk in deze samenwerking is dat je elkaar kent en vertrouwt, en weet te vinden. En dat alle partijen bereid zijn tijd, mensen of materieel vrij te maken als het nodig is. Ik prijs me gelukkig dat dit tot nu toe steeds het geval is geweest en ik heb er alle vertrouwen in dat we die lijn ook met de nieuwe waterschapsbesturen kunnen voortzetten.'

Annette Ottolini, algemeen directeur van Evides Waterbedrijf.

Evides: 'Schone rivieren en zoetwaterbeschikbaarheid'

Annette Ottolini, algemeen directeur van Evides Waterbedrijf: 'In de waterketen hebben we als waterbedrijf veel te maken met waterschappen: zij zorgen voor waterbeheer, genoeg en schoon oppervlaktewater en bescherming tegen wateroverlast. Daarnaast zijn ze onder meer verantwoordelijk voor de rioolwaterzuiveringen. Hoe schoner het effluent dat zij lozen op het oppervlaktewater, des te schoner de rivieren – die op hun beurt weer gebruikt worden als bron voor de productie van drinkwater.'

Schone Maaswaterketen

'We zien diverse raakvlakken met de taken van de waterschappen, bijvoorbeeld bij het oppervlaktewater. Daarom streven we ernaar veel gezamenlijk op te trekken. Dat doen we onder andere via waterketenoverleggen. Een concreet voorbeeld, met goede resultaten, is de Schone Maaswaterketen. Hierin werken Nederlandse waterschappen en drinkwaterbedrijven in het stroomgebied van de Maas samen om daar de waterkwaliteit te verbeteren. Een belangrijk thema is de aanpak van medicijnresten: door meer te verwijderen in de rioolwaterzuivering, komt er minder in het oppervlaktewater terecht. Via Riwa-Maas – belangenbehartiger van drinkwaterbedrijven die de Maas als bron gebruiken – hebben we hier ook internationaal overleg over.'

Samenwerkingsverbanden

Ze vervolgt: 'Als Evides zijn we partner in verschillende samenwerkingsverbanden, zoals Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ+), Netwerk Afvalwaterketen Delfland, Rotterdamse

Samenwerking in de Afvalwaterketen en Waterkring West. De thematiek in deze gremia varieert, maar bijna overal spelen zaken zoals: samenwerking in de ondergrond, hergebruik van effluent, ontwikkelen van langetermijnvisies voor de hele waterketen en klimaatadaptatie.'

'Ook op individueel niveau werken we nauw samen met waterschappen. Zo zijn we bijvoorbeeld, in het kader van de Compenserende Maatregelen Kierbesluit, intensief opgetrokken met waterschap Hollandse Delta, zodat het Haringvliet beschikbaar blijft als zoetwaterbron. Daarnaast hebben waterschappen en waterbedrijven beide infrastructuur die elkaar op punten kruisen. In dat kader maken we afspraken over beheer, onderhoud en vergunningen.'

Zoetwaterbeschikbaarheid

'Een belangrijk punt in het westen van het land is de zoetwaterbeschikbaarheid. Dit geldt voor verschillende typen gebruikers, van land- en tuinbouw tot industrie. In dit kader is COASTAR opgezet. Hierbij werken we samen met onder andere de Hoogheemraadschappen Delfland en Rijnland, gemeenten, provincie Zuid-Holland, bureaus, bedrijfsleven en onderzoeksinstituten.'

Wat verwacht u van de nieuwe besturen van de waterschappen?

Ottolini: 'Inmiddels zijn de meeste colleges bij de waterschappen in ons verzorgingsgebied gevormd. In alle gevallen spreekt uit de bestuursprogramma's de wil tot verdergaande samenwerking met maatschappelijke partijen. We vertrouwen er daarom op dat we de bestaande samenwerking op dezelfde open, transparante en constructieve wijze kunnen voortzetten en verder versterken.'

Klimaatadaptatie

'Een aspect dat steeds nadrukkelijker speelt in de samenleving, is klimaatadaptatie en de daarmee samenhangende energietransitie. Beide thema's zijn zowel voor waterschappen als waterbedrijven van belang. We verwachten dat we deze thema's waar mogelijk gezamenlijk oppakken en de afstemming daarover zoeken. Verder is de circulaire economie een belangrijk onderwerp dat ons bindt. De waterschapsbesturen hebben op dit punt ambities en ook hierbij zoeken we graag naar mogelijkheden om elkaar te versterken, bijvoorbeeld op het punt van hergebruik van gezuiverd afvalwater voor industrie, tuinbouw, enzovoort.'

'In de samenwerking met het waterschap zijn een goede en open verstandhouding, transparantie en heldere uitgangspunten en doelstellingen van belang. Een voorbeeld is het al genoemde terugdringen van medicijnresten en andere microverontreinigingen in het oppervlaktewater. Dat is een van de speerpunten in onze samenwerking met SAZ+ en Schone Maaswaterketen.'

'Wat ons betreft zijn er dus een paar onderwerpen waar we samen met de waterschappen aan willen werken de komende jaren: bescherming van de oppervlaktewaterkwaliteit (en daarmee de bronnen voor de productie van drinkwater); voldoende beschikbaarheid van zoet water voor alle gebruikers; samenwerking met betrekking tot klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie.'